

DZIENNIK

WILEŃSKI

Adres Redakcji i Administracji: Domlnikańska Nr. 4.
 Administracja otwarta codziennie od g. 10 do 6 wiecz., w niedziele od 1—2.

Redakcja otwarta od godz. 2—4 po poł.

WARUNKI PRENUMERATY: Rocznie — 28 mk., półrocznie — 15 mk., kwartalnie — 7 mk. 50 fen., miesięcznie — 2 mk. 50 fen. łącznie z przesyłką pocztową i odnośnikiem do domu.
 Zmiana adresu — 25 fen.

GENY OGŁOSZEŃ: Na 4-ej str. za wiersz pettowy — 40 fen., nekrologi wiersz — 20 fen. Ogłoszenia przyjmuje Administracja „Dziennika Wileńskiego” do g. 4 po poł. Po godz. 4 nekrologi i inne niecierpiące zwłoki zawiadomienia przyjmuje drukarnia ks. A. Rutkowskiego, Królewska (Bołanjozna) № 7

Numer pojedynczy 7 kop. = 14 fen.

Gazeta wychodzi codziennie — z wyjątkiem dni poświęconych.

ś.†p.

LUDGARD GIRULSKI,

KIEROWNIK ORKIESTRY PRZY KLUBIE ROBOTNICZYM (Wronia 5), zmarł po krótkich i ciężkich cierpieniach d. 6 października r. b., w wieku lat 18. Wyprowadzenie zwłok odbędzie się 8 października o g. 7 w. z mieszkania (II Kijowski zauł. 6—1) na cmentarz Rossa. O tej bolesnej stracie zawiadamiają kolegów i znajomych pograżeni w smutku **Ojciec i siostra.**

ś.†p.

AGRYPINA Z MACZYŃSKICH

SAWONIEWICZOWA,

opatrzona S.w. Sakramentami, zmarła dn. 6 października r. b. Wyprowadzenie zwłok z domu żaloby (Makowa 15) do kościoła Wszystkich Świętych odbyło się dn. 7 października o g. 4 pp. Nabożeństwo żałobne w kościele W.W. Świętych 8 bm. o g. 10^{1/2} r., poczem nastąpi złożenie zwłok na Rossie. O czem zawiadamiają pograżeni w smutku **Mąż, córki i zięćowie.**

Propozycja pokojowa.

BERLIN (6 bm.). Kanclerz Rzeszy, ks. Maxymiljan Badeński, wystosował za pośrednictwem rządu szwajcarskiego następującą notę do prezydenta Wilsona:

«Rząd niemiecki prosi prezydenta Stanów Zjednoczonych Ameryki o wzięcie w swe ręce sprawy przywrócenia pokoju, zawiadomienie wszystkich wojujących o tej prośbie i o wezwanie ich do wysłania pełnomocników w celu podjęcia rokowań.

Rząd niemiecki przyjmuje za podstawę do rokowań pokojowych program, wypowiedziany przez prezydenta Stanów Zjednoczonych w orędziu do kongresu z dnia 8-go stycznia 1918 roku, oraz w późniejszych oświadczeniach, mianowicie w mowie z dnia 27-go września.

W celu uniknięcia dalszego rozlewu krwi rząd niemiecki prosi natychmiastowe doprowadzenie do ogólnego zawieszenia broni na lądzie, morzu i w powietrzu.

Max, ks. Badeński, kanclerz Rzeszy.»

WIEDEŃ (6 bm. W. T. B.) Austrjacko-węgierski ambasador w Sztokholmie otrzymał wczoraj od ministra spraw zagranicznych telegraficzne polecenie prosić królewski rząd szwedzki o wysłanie do prezydenta Wilsona depeszy następującej:

Monarchja austrjacko-węgierska prowadziła wojnę, zawsze jedynie jako tylko walkę obronną i kilkakrotnie ogłaszała o swej gotowości do położenia kresu przelewowi krwi. Aby osiągnąć pokój słuszny i honorowy, zwraca się ona niniejszem do prezydenta Stanów Zjednoczonych Ameryki z prośbą, aby natychmiast dokonaniem zostało zawieszenie broni na lądzie, na morzu i w powietrzu z nim i z jego sprzymierzeńcami, oraz, aby w bezpośrednim związku z tym wszedł on w pertraktacje o zawarcie pokoju, za podstawę którego miałyby służyć 14 punktów orędzia pana prezydenta Wilsona do kongresu z dnia 8-go stycznia r. 1918 i 4 punkty zawarte w mowie pana Wilsona z dnia 12 lutego; wywody prezydenta Wilsona z dnia 27 września r. 1918, również mają być przytem wzięte pod uwagę.

BERLIN (6 b. m. Tel. pryw.) Jednocześnie z obu swymi sprzymierzeńcami: Niemcami i Austro-Węgrami rząd cesarsko-turecki uczynił u prezydenta Wilsona za pośrednictwem rządu królewsko-hiszpańskiego krok identyczny.

ORĘDZIE CESARSKIE.

BERLIN (5 bm. Urzędownie). Cesarz wystosował następujące orędzie do armji i floty:

«Do armji niemieckiej i floty niemieckiej!

Od szeregu miesięcy nieprzyjacieli prawie bez przerwy w walkach naciera z ogromnem wyteżeniem sił na nasze linje. W trwających tygodnie zapasach, często bez wypoczynku, musicie wytrwać i stawić czoło liczebnie znacznie przewyższającemu was wrogowi. Na tem polega wielkość zadania, obecnie wam postawionego, które pełnicie. Wojska wszystkich plemion niemieckich spełniają swą powinność i bronią bohaterstwo na obcej ziemi swojej ojczyzny. Mocny jest na tyle stan mojej floty, by wobec zjednoczonych sił morskich w całości się okazać i w niezmordowanej pracy wspierać armję w jej ciężkiej walce. Z dumą i podziwem patrzą oczy całego kraju na czyny armji i floty. Wyrażam wam moje i ojczyzny naszej podziękowanie. Wśród najcięższych walk przypada złamanie frontu macedońskiego. Wasz front jest nieprzełamany i nadal taki pozostanie.

W porozumieniu z naszymi sprzymierzeńcami zdecydowałem się raz jeszcze zaproponować nieprzyjacielowi pokój, jednakże wyciągnąć rękę tylko do pokoju honorowego. Winniśmy to bohaterom, którzy złożyli swe życie za ojczyznę, to winniśmy naszym dzieciom. Czy oręż spocznie — zobaczymy.

I nadal nie wolno nam chromieć. Musimy, jak dotychczas, wyteżyć wszystkie siły, by niezmordowanie wytrzymać natarcie wroga. Chwila jest poważna, jednak w ufności w nasze siły i łaskawą Bożą pomoc czujemy się dość silni, by bronić naszej kochanej ojczyzny.

Podp. WILHELM I R.»

KOMUNIKAT URZĘDOWY NIEMIECKI.

Kwatera główna 6 paźdz.

FRONT ZACHODNI.

Grupa wojsk następcy tronu ks. Rupprechta.

We Flandrii i przed Cambrai dzień minął spokojnie. W wielu miejscach frontu energiczna działalność wywiadowcza.

Grupa wojsk gen. Böhma.

Nocy onegdajszej opuściliśmy łuk pozycji, wysunięty pomiędzy **Craveccour** i **Beurevoir** a kanałem na linii **Banteux—Le Catelet** i cofnęliśmy wojska tam stojące do linii tyłowych. Anglicy i Francuzi kontynuowali ataki pomiędzy **Le Catelet** a okolicą na północ od **St. Quentin**, **Beurevoir** i **Montbrehain** pozostało w ich ręku. Na pozostałym froncie ataki ich zostały odparte przed naszymi linjami. W walkach pod **Beurevoir** odznaczył się szczególnie 56 ty rezerwowy pułk piechoty z dowódcą swym, majorem v. **Loebbecke** na czele.

Grupa wojsk niemieckiego następcy tronu.

Nowe ataki Włochów i Francuzów

około **Chemln des Dames** zostały odparte. Dokonywując w dalszym ciągu ruchów rozpoczętych d. 3 października na wschód od **Reimsu** i po obu stronach **Sulppe**, opuściliśmy nocy onegdajszej również nasze pozycje pod **Brimont** i **Berru** i zajęliśmy linje tyłowe. Nieprzyjacieli posuwał się w ślad w ciągu dnia. Wieczorem znajdowaliśmy się w styczności bojowej z nim nad rzeką **Sulppe** po obu stronach drogi z **Reimsu** do **Nuefchatel Lavannes—Epoys—Pont Faverges** i nad **Arnes**.

Pomiędzy drogami, prowadzącymi z **Somme—Py** ku północy a miejscowością na wschód od **Liry**, Francuzi i Amerykanie zaatakowali znowu ze znacznymi siłami. Po ciężkiej walce utrzymaliśmy całkowicie swe pozycje. Odznaczyły się przytem szczególnie pułki piechoty: westfalski № 55 i zachodnio-pruski № 149. 199-ta dywizja piechoty kilkakrotnie odparła nieprzyjaciela szturmującego wzgórze **Liry** w piętnastu następujących po sobie falach. Lejtnant **Marbeck** z kompanjami pułku piechoty № 357 wziął szczególny udział w odparciu nieprzyjaciela. Nieprzyjaciel poniósł tu bardzo ciężkie straty. Częściowe ataki przeciwnika około 12-

chodniego skraju Argonów zostały odparte.

[Grupa wojsk Gallwitsza.

Pomiędzy Argonami a Mozą Amerykanie dokonywali w dalszym ciągu swych silnych ataków. Na wschód od Exerment udało się im posunąć aż do wzgórza lesistego o mniej więcej 1 kilometr na północ od osady pomienionej. Tu nowe ataki, dokonane w godzinach południowych, zostały odparte. Po obu stronach drogi z Cherpenry do Romaneg ataki złamały się znówu całkowicie przed linjami pułków z Alzacji i Lotaryngji. Dalej ku wschodowi nieprzyjaciel wtargnął do lasu Fays. Po za tem został on odparty.

Zestrzeliłszy wczoraj 37 latawców nieprzyjacielskich i 2 balony na uwięzi. Oprócz tego w walce na powietrznej zestrzelono ze składu flotyli lecącej do Pfalzu 5 latawców.

FRONT POŁUDNIOWO WSCHODNI.

Nasze wojska, walczące dotychczas w składzie armji bugarskiej, zostały cofnięte i znajdują się w odwrocie do swego punktu zbornego. Całkowicie stały one na wysokości swych zadań i dokonały rzeczy wybitnych.

FRONT AZJATYCKI.

Bataljony niemieckie, walczące w Palestynie po stronie naszych wiernych sprzymierzeńców-Turków, musiały łącznie ze słabymi siłami tureckimi ustąpić wobec naciśku przeważającego nieprzyjaciela i znajdują się w odwrocie przez Damaszek ku północy.

Kwatera główna 7 paźdz.

FRONT ZACHODNI.

Grupy wojsk niemieckie-go następcy tronu ks. Rupprechta.

We Flandrii i przed Cambrai dzień minął spokojnie.

Grupa wojsk Böhna.

Na północ od St. Quentin od połowy września trwają bez przerwy ciężkie walki. Mimo kilkakrotnego dowozu świeżych wojsk nieprzyjaciel nie mógł dotychczas osiągnąć sukcesu godnego wzmianki. Również i wczoraj ataki jego, które rozwinęły się przed południem na północowo-wschód od Le Catelet i po obu stronach Lesdins a po południu dokonane zostały na szerokim froncie na północ od St. Quentin, zostały odparte. Nieprzyjaciel, który nad kanałem Sommy zyskał narazie na terenie w kierunku Essigny le Petit, został za pomocą skutecznych kontrataków i nocnych przedsięwzięć odparty znów do Remaucourt.

Grupa wojsk niemieckie-go następcy tronu.

Nieprzyjaciel energicznie przysunął się do naszych nowych pozycji nad Aisną i Suipe pomiędzy Pontavert a Bauxcourt i kilkakrotnie atakował tę linję. Pod Pontavert wywiązały się walki. Nieprzyjaciel został wszędzie odparty. W pojedynczych miejscach małe oddziały trzymające się na północnym brzegu Suipe. Ze znacznymi siłami zaatakował przeciwnik nad Arne i na zachód od St. Etienne. I tu ataki jego wobec naszych kontrataków sukcesu nie odniosły.

Na polu bitwy w Szampanji

po zaciętych 10-dniowych walkach nastąpiła wczoraj pauza w działaniach bojowych. Na wschód od St. Etienne, pod Orfeul i Autry ataki częściowe, w wielu miejscach pozostałego frontu — silne nieprzyjacielskie posunięcia się wywiadowcze zostały odparte.

Grupa wojsk Gallwitsza.

Pomiędzy Argonami a Mozą Amerykanie kontynuowali swe gwałtowne ataki. Pułk piechoty generała feldmarszałka v. Hindenburga № 144, który już przyczynił się w skutecznym natarciu i obronie na zachód od Mozy do przeszkodzenia nieprzyjacielowi w dokonaniu przerwania odparł nieprzyjaciela na wyznach na wschód od Aire. Szczególnie się przytem odznaczył gefrejtzer Kleinowski. Główne ataki nieprzyjacielskie dokonywane były i wczoraj po obu stronach drogi prowadzącej z Cherpenry do Romagne. Walczące tam od szeregu dni pułki alzacko-lotaryjskie i westfalskie całkowicie odparły kilkakrotne natarcia nieprzyjaciela. Amerykanie ponieśli tu znówu b. ciężkie straty.

Pierwszy generał-kwatermistrz Ludendorff.

Nie troskać się i męczyć,
Nie liczyć wrogów —
Czyn zdecydowanie w cichości,
Czego godzina wymaga!

Podpisuj Dziewiątą!

Komunikat wieczorny.

BERLIN (7 b. m. Urzędownie). — Na północ od Skarpy walki lokalne. Na północ od St. Quentin oras pomiędzy Argonami a Mozą rozwinęły się w godzinach wieczornych ataki nieprzyjacielskie.

W Szampanji dzień spokojny.

BERLIN (4 b. m. W. T. B.) — Posłowie do Reichstagu: Gröber, Scheidemann i Erzberger mianowani zostali sekretarzami stanu bez tek. Nastąpiła również nominacja posła do Reichstagu Bauera na sekretarza stanu, tworzącego się na nowo urzędu do spraw robotniczych. Na sekretarza stanu urzędu do spraw zagranicznych powołany został sekr. st. urz. kolonialnego dr. Solf. W czasie trwania wojny nie opuści on jednak, zajmując nowe stanowisko, stanowiska dotychczasowego, którego sprawami ma kierować podsekretarz stanu d. Gleim.

«Reichsanzeiger» donosi, że cesarz wydał do kanclerza Rzeszy ukaz następujący:

Rozszerzając ukaz mój z dnia 27 kwietnia r. 1889, postanawiam, aby wszyscy sekretarze stanu, dopóki pozostają na urzędach, nosili tytuł eks-celencji.

Kwatera główna 4 paźdz. 1918.

WILHELM,

v. Payer.

WIEN (5 bm. Tel. pryw.) — Kanclerz Rzeszy Max ks. Badański wysłał do ministra spraw zagranicznych hr. Burjana depezę następującą:

W godzinie pełnej odpowiedzialności, obejmując urząd kanclerski pragnę w nastroju wiernej sprzymierzeńczym powitać Waszą Ekscelencję. W niewzruszonym braterstwie broni armje sprzymierzone przez cztery lata stawiały czoło natarciu nieprzyjacielskiemu. Pełne chwały czyny wojska, duch odporny naszych narodów, wierna współpraca naszych rządów doprowadzi nas z boską pomocą do pokoju honorowego. Pozwalam sobie prosić Waszą Ekscelencję o pańskie doświadczone współdziałanie w tej poważnej chwili.

Hr. Burian odpowiedział Proszę przyjąć moją głęboką wdzięczność za życzliwe, nacechowane duchem wielkich czasów słowa, którymi Wasza Książęca Mość była łaskawa powitać mnie obejmując swój urząd. Niech Wasza Książęca Mość będzie pewna, że wszystkie moje myśli i czyny skierowane będą ku temu, aby w sprzymierzeńczym porozumieniu i w świadomej celu współpracy z rządem cesarsko-niemieckim sprować na nasze podziwu godne wojska i narody

błogosławieństwo honorowego, słusznego pokoju.

BELGRAD (5 b. m. Biuro kor.). Pewna 25-letnia kobieta, historyczka w wysokim stopniu usiłowała dokonać na wojennego generał-gubernatora v. Rhemena, zamachu, który został udaremniony dzięki przytomności umysłu adjutanta. Sprawczyni, która pociągająca była do odpowiedzialności za zakłócenie spokoju publicznego, została zaarrestowana.

Mowa kanclerza Rzeszy.

BERLIN (5 b. m. Tel. pryw.) — Posiedzenie Reichstagu zwołane zostało o g. 5 m. 15 przez przewodniczącego Fehrenbacha, który oświadczył:

Od dnia 13 lipca, t. j. od dnia, odkąd byliśmy rozłączeni pomiędzy sobą, nastąpiły wypadki, budzące dla nas troskę. Nieprzyjacielowi nie udało się dotychczas przełamać naszego wału na zachodzie. Jesteśmy pewni, że i w przyszłości nie opanuje on tego wału obronnego. Meżnym obrońcom należy się od nas pozdrowienie i podziękowanie. Na wschodzie armje turecka i bułgarska poniosły ciężkie straty. Bułgaria wystąpiła ze cawórzymierza.

Przewodniczący poświęcił kilka słów ustępującemu kanclerzowi i jego następcy i zakończył w te słowa:

«W politycznym życiu Niemiec rozpoczęły się nowe czasy; mamy nadzieję, że czyny nowego świata oddziałają w sposób pojednawczy i wyjaśniający. Urodził się ten nowy świat na świetnym terenie pobożności, okopów i w miejscach pracy w ojczyźnie, gdzie każdy Niemiec bez różnicy czyni wszystko dla szczęścia ojczyzny. Oby ręka Boska spoczęła na pracy nowego rządu i Reichstagu (oklaski).

KANCLERZ RZESZY, MAX KS. BADAŃSKI:

Stosownie do rozkazu cesarskiego z dnia 30 września dokonaniem zostało zasadnicze przekształcenie kierownictwa politycznego Rzeszy niemieckiej. Jako następcą tak ojczyźnie zasłużonego hr. Harlinga, zostałem wezwany przez J. C. M. do stanięcia na czele nowego rządu. Odpowiadając to będzie wprowadzonej u nas obecnie zasadzie rządzenia, że nie zwlekając wyłożę publicznie przed Reichstagem me zasady, według których zamierzam prowadzić moją wysoce odpowiedzialną pracę. Zanim zdecydowałem się na objęcie stanowiska kanclerza, zasady te zostały ustalone w porozumieniu rządów związku z przywódcami stronnictw większości. Zawierają więc te zasady nie tylko moje osobiste wyznanie wiary, lecz zarszem dążenia znacznej, przeważającej części niemieckiego przedstawicielstwa ludowego, a więc narodu niemieckiego. Tylko ta okoliczność, że czuję poza sobą wolę narodu, dała mi siły do objęcia urzędu kanclerza w tym ciężkim i poważnym czasie, który obecnie przeżywamy. Decyzję tę ułatwiła mi szczególnie okoliczność, że do nowego rządu na najwyższe stanowiska w Rzeszy dostali się odpowiedzialni mężowie zaufania klasy robotniczej. Uważam to za gwarancję tego, iż nowy rząd cieszyć się będzie wielkim zaufaniem szerokich warstw ludowych, bez czego działalność nowego rządu z góry byłaby skazana na niepowodzenie.

Program stronnictw większości, na który się opieram, zawiera przede wszystkim zsolidaryzowanie się z odpowiedzialnością b. rządu Rzeszy na notę papieską z dnia 1 sierpnia r. 1917 i bezwarunkowe zgodzenie się z rezolucją Reichstagu z dnia 19 lipca tegoż roku. Wyróżam następnie gotowość przyłączenia się do powszechnego związku narodów na zasadach równouprawnienia silnych i słabych. **Rozwiązanie**, będącej przedmiotem tylu sporów kwestji belgijskiej, upatruje rząd w całkowitem

przywróceniu Belgji, przede wszystkim przywróceniu jej niepodległości i jej obszarów. Ma się również dążyć do porozumienia w kwestji odszkodowania.

Program rządowy nie chce, aby zawarte już dotychczas traktaty pokojowe stały się przeszkodą do zawarcia ogólnego pokoju.

Rząd dąży w szczególności do tego, aby w krajach Nadbałtyckich, na Litwie i w Polsce utworzone zostały niebawem na szerokiej podstawie przedstawicielstwa ludowe, mamy pomódz do tego przez niezwłoczne zaprowadzenie rządów cywilnych; swój ustrój i stosunki z narodami sąsiednimi winny te tereny uregulować same.

W polityce wewnętrznej, za pomocą metody, według której uformował się rząd, zajmę stanowisko wyraźne i pewne. Na moją propozycję przywódcy stronnictw większości wezwani zostali na mych bezpośrednich doradców.

Panowie! Byłem przekonany, że nie zwykła szematyczna przynależność partyjna poszczególnych członków rządu zapewni jednolitość w kierowaniu państwem, uważam, że jeszcze ważniejszą jest jednolitość nastroju. Nadzwyczajną wielką wagę przywiązuję do tego, że członkowie nowego rządu stoją na stanowisku pokoju, opartego na prawie, niezależnie od sytuacji wojennej i że oświadczyli oni publicznie, że stoją na tem samym stanowisku — w chwili naszych największych powodzeń militarnych. Panowie! Jestem przekonany, że sposób, według którego utworzył się teraz rząd przy współdziałaniu Reichstagu, nie jest czemś chwilowym, i że i podczas pokoju nie będzie mógł się utworzyć inny rząd, jak tylko taki który nie będzie opierał na Reichstagu i składać się będzie z ludzi, zajmujących w nim stanowiska kierownicze. Wierzę przytem, że dopóki Niemcy otoczone są niebezpieczeństwami, również i warstwy narodu, stojące po za większością i ich przedstawiciele, nie należący do rządu, odrzucą wszystko, co dzieli i oddadzą ojczyźnie to, co jej należy (Uznanie).

Takie postawienie sprawy czyni niezbędną zmianę naszych przepisów konstytucyjnych w duchu rozkazu cesarskiego z dnia 30 września; wobec tej zmiany członkowie Reichstagu, wstępujący do rządu, będą zachowywali mandaty poselskie. Rada związkowa otrzymała już odnośny projekt i projekt ten zostanie niezwłocznie przedłożony do jej decyzji.

Panowie! Pamiętajmy o słowach wypowiedzianych przez cesarza w dn. 4 sierpnia 1914, o słowach, które we wrześniu ubiegłego roku w Karlsruhe ująłem w następującą formę: «Są wprawdzie stronnictwa, ale wszystko to są Niemcy» (oklaski). Pod znakiem tych słów cesarskich musi być dokonany i polityczny rozwój w przewodnim państwie związkowym, Prusach, a oredzie króla pruskiego, zapowiadające **demokratyczne prawo wyborcze**, musi prędko i bezwzględnie być spełnione (oklaski). Pruski projekt wyborczy ze względu na wybitne stanowisko Prus jest sprawą niemiecką (uznanie) i nie wątpię, że państwa związkowe, które w rozwoju swego stanu konstytucyjnego pozostały jeszcze w tyle, z pewnością pójdą w ślady Prus. Trzymam się

przytem niezachwianie federacyjnej podstawy Rzeszy jako państwa związkowego, którego poszczególni członkowie swe wewnętrzne sprawy decydują zupełnie samodzielnie; do tego przywileju ma również zupełne prawo i Alzacja z Lotaryngją (oklaski). W ciągu całego czasu wojny trwały skargi na stosowanie stanu oblężenia. I nadal, jak poncza przykład wszystkich państw wojujących, nadzwyczajne pełnomocnictwa władzy są niezbędne, musi być jednak przywrócony ścisły stosunek między władzami cywilnymi i wojskowymi, który umożliwi, aby we wszystkich nieściśle wojskowych sprawach, a więc szczególnie w zakresie cenzury, prawa o zebrań i stowarzyszeniach punkt widzenia władz cywilnych został odpowiednio uwzględniony i aby decyzje ostateczne zapadały z odpowiedzialnością kanclerza Rzeszy (oklaski). W tym celu wydany będzie rozkaz cesarza do władz wojskowych a cesarskie rozporządzenie z dn. 4 grudnia 1916 r. niezwłocznie odpowiednio zostanie rozwinięte. Z dniem 30 września, daniem orędzia, rozpoczyna się nowa epoka wewnętrznej historii Niemiec (oklaski). Siła, którą rząd posiadał w swych dążeniach do pokoju zależy od tego, by poza nim stała zjednoczona, mocna i niezachwiana wola narodu. Tylko wtedy, gdy nieprzyjaciele poczują, że naród niemiecki zwarcie stoi za swymi odpowiedzialnymi mężami stanu, wtedy tylko słowa staną się czynami (oklaski). Rząd niemiecki działać będzie w tym kierunku, by do traktatów weszły przepisy o ochronie pracy i ubezpieczenia robotników (oklaski).

Mam nadzieję, że rządy, zawierające umowy zobowiążą się do wprowadzenia w swych krajach w czasie odpowiednich norm takich samych lub podobnych urządzeń w celu zabezpieczenia życia i zdrowia oraz opieki nad robotnikami w razie choroby, wypadku lub kalectwa.

Panowie! Jestem przeświadczony, że ten program, z którego przedstawiłem tylko rysy zasadnicze, wytrzyma porównanie ze wszystkimi podstawowymi zasadami pokoju! Bezpośrednie znaczenie mają obecnie wnioski, które wyciągnął pod względem praktycznym nowy rząd Rzeszy z sytuacji i z zastosowania swych zasad politycznych.

Przeszło cztery lata najkrwawszych walk przeciw światu liczebnie przeważającego wroga leży poza nami. Każdy z tych lat pełen był ciężkich walk i bolesnych ofiar. Mimo to jednak z mocnym sercem i pełną ufnej wiary w nasze siły jesteśmy zdecydowani dla naszego honoru i wolałości, dla szczęścia naszych potomków ponosić jeszcze cięższe ofiary, jeśli się to zmienić nie da (ożywione oklaski).

Ta dumna świadomość pozwala nam z ufnością spoglądać w przyszłość. Właśnie dlatego, że zdajemy sobie sprawę z tego nastroju naszego przeświadczenia, jest naszym obowiązkiem uświadomić wszystkim, iż pełna ofiar, krwawa walka nie powinna być przeciągana ani o jeden dzień poza

chwile, gdy będzie dla nas możliwe także zakończenie walki, które nie narusza naszego honoru.

Opierając się na zgodzie wszystkich powołanych kół w Rzeszy i na zgodzie wspólnie z nami działających sprzymierzeńców, w nocy z dnia 5 go października za pośrednictwem Szwajcarii wystosowałem do prezydenta Ameryki notę, w której proszę go o wzięcie w swe ręce sprawy doprowadzenia do pokoju i o porozumienie się w tym celu ze wszystkimi państwami wojującymi. Nota dziś lub jutro nadejdzie do Waszyngtonu, skierowana jest ona do prezydenta Stanów Zjednoczonych, ponieważ w orędziu do kongresu z dnia 8-go stycznia 1918 roku i w swych późniejszych oświadczeniach, szczególnie zaś w swej mowie nowojorskiej z dnia 27 września, postawił on program pokoju ogólnego, który możemy przyjąć za podstawę do rokowań.

Uczyliem dla tego ten krok na drodze wybawienia nie tylko Niemiec i ich sprzymierzeńców, lecz całej od lat pod ciężarem wojny jęczącej ludzkości, ponieważ wierzę, że myśli, skierowane ku przyszłemu szczęściu ludzkości, głoszone przez p. Wilsona, znajdują się w zupełnej zgodności z ogólnymi pojęciami, w których obraca się nowy rząd niemiecki i otrzymia większość naszego narodu. Pragnę honorowego, trwałego pokoju dla całej ludzkości i wierzę, że taki pokój będzie zarazem najtrwalszym wałem ochronnym dla przyszłego dobrotu naszej własnej ojczyzny. W stosunku do pokoju nie widzę więc żadnej różnicy między potrzebami narodowymi i międzynarodowymi.

Jądro sprawy dla mnie spoczywa wyłącznie w tem, by zasady te przez wszystkich biorących udział z taką samą szczerością i w sposób zobowiązujący zostały uznane i uszanowane, jak to się rzecz ma z mojej strony i innych członków nowego rządu.

Dlatego z wewnętrznym spokojem, który daje mi czyste sumienie człowieka i sługi naszego narodu, który opiera się zarazem na głębokim zaufaniu do tego wielkiego, wernego, do wszelkiego zaparcia się siebie zdolnego narodu i jego pełnej chwale siły zbrojnej, oczekuję wyniku pierwszego czynu, który podejmę jako kierowniczy mąż stanu. Jakkolwiek wynik ten będzie, wiem, że znajdzie on Niemcy mocne, zdecydowane i jednolite, zarówno do szczerego pokoju, odrzucającego wszelkie samolubne gwałty, jak i do ostatecznej walki na życie i śmierć, do którego naród nasz będzie zmuszony bez własnej winy, jeśli odpowiedź na naszą propozycję walczących z nami mocerstw będzie podyktowana przez chęć zniszczenia nas. Mam nadzieję w imię całej ludzkości, że prezydent Stanów Zjednoczonych przyjmie naszą propozycję, tak jak myślimy. Wtedy otworzyłoby się wrota do pokoju honorowego na podstawie prawa i pojednania zarówno dla nas, jak i dla naszych przeciwników (ożywione brawa całej izby, okrzyki wśród niezawisłych socjal-demokratów).

Prezes Fehrenbach.

W sprawie propozycji pokojowej do prezydenta Wilsona pozwalam sobie oświadczyć kilka słów: Będzie to uwolnieniem ludzkości od zmyru wieleletniej. Kobiety i dzieci powitają ten pokój łzami, żołnierze go powitają, bo oni w ciężkiej walce utworowali istotną drogę do pokoju i porozumienia. Ale tak samo, jak każdy żołnierz na froncie, tak samo każdy Niemiec w kraju jest gotów, jeśli znajdzie potrzeba, ponieść ofiarę dla ojczyzny. Oby ofiary te zostały nam oszczędzone! Dlatego pozdrawiamy zakomunikowany nam krok rządu w imieniu narodu niemieckiego i Reichstagu, którego ogromna większość pochwała ten krok wielkiego znaczenia. Sądzę, że mogą przypuścić, iż frakcje potrzebują przede wszystkim same porozumieć się w sprawie mowy kanclerza. Dlatego proponuję, iżby odroczyć i upoważnić prezesa do zwołania posiedzenia, skoro te narady zostaną ukończone.

Pos. Haase (niezaw. socjalista) i Seyda (Polak) przeczą i żądają natychmiastowej dyskusji, w przeciwnym razie posiedzenie w poniedziałek.

Pos. Ebert (socjalista) Zadaniem Reichstagu jest uczynić wszystko, czego domaga się sprawa pokoju (ożywione uznanie) i nie powinniśmy czynić nic takiego, co szkodzi temu krokowi.

Propozycja prezesa zostaje przyjęta.

Wypadki w Bułgarii.

SOFJA (5 bm: Bułg. ag. tel.) — Na prośbę prezesa ministrów, Malinowa, prezes Sobranja zwołał posłów na posiedzenie nadzwyczajne rano 4 bm. Przy otwarciu posiedzenia pannał wielki ruch. Sala i trybuny były przepelnione.

Malinow zakomunikował, że cesarz Ferdynand rzekł się tronu i że na tron wstąpić będzie pod imieniem Borysa III.

Malinow odczytał następnie dwa orędzia królewskie. Odczytaniu orędzia cara Borysa towarzyszyły ożywione wiaty. Malinow zakomunikował, że złożył nowemu carowi dymisję całego komitetu, której atoli car nie przyjął.

SOFJA (5 bm. Bułg. ag. teleg.) — Tajne posiedzenie Sobranja trwało 5 godzin, przedstawiciele wszystkich stronnictw zabierali kolejno głos, wyrażając swe zdanie, na ostatku przyjęta została jednogłośnie rezolucja następująca:

Zgromadzenie narodowe wysłuchawszy oświadczenia prezesa ministrów co do powodów, które doprowadziły do zawieszenia broni z państwami koalicji, spróbuje postępowanie rządu i przechodzi do porządku dziennego.

SOFJA (4 b. m. Tel. pryw.) — Dnia 1 odbyła się uroczystość wstąpienia cara Borysa na tron. Na uroczystym nabożeństwie w katedrze obecni byli wszyscy ministrowie, b. ministrowie: Radosławow, Ponczew i Geszow, generalowie, ambasadorowie niemiecki i austriacko-węgierski, niemiecki attaché wojskowy pułkownik v. Maszow, oficerowie niemieccy i austriacko-węgierscy i liczni urzędnicy. Nowy car wykonał przysięgę; następnie na dziedzińcu zamkowym lud przysięgał; car miał przytem mowę, w której wyraził nadzieję, że Bułgaria osiągnie swą jedność.

SOFJA (5 bm. Bułg. ag. tel.) — Według półurzędowego «Proporeca» w traktatach co do zawieszenia broni, zawartego między Bułgarią a koalicją uchwalonem zostało opuszczenie przez Bułgarię wszystkich terenów, które należały przed wojną do Serbji i Grecji. Na terenach okupowanych przez wojska koalicyjne, jak Strumica, zarząd bułgarski zostanie znowu wprowadzony. Bułgaria demobilizuje całą swą armję z wyjątkiem 3 dywizji oraz 4 pułków jazdy, za pomocą których ochronić ona będzie Dobrudżę i granicę wschodnią. Bronia i rzesztunek wojenny zdemobilizowanych części armji będą zabrane przez władze bułgarskie i poddane pod określoną kontrolę koalicyjnej armji wschodniej. Części armji bułgarskiej, które w chwili podpisania umowy d. 29 września znajdowały się na zachód od Uskubnu i są odcięte, składają broń i zostaną zatrzymane. Oficerowie zachowują swój oręź. Na wycofanie wojsk niemieckich i austriacko-węgierskich, organów wojskowych, przedstawicieli dyplomatycznych i konsularnych oraz poddanych tych państw przewiduje się termin 4-tygodniowy.

Car Ferdynand w Sofji!

«Voss. Ztg.» dowiaduje się, że car Ferdynand przebywa dotychczas w Sofji. Wiadomość ta znajduje się w sprzeczności z innymi wiadomościami, według których eks car udał się już do Austrii.

Sytuacja wojenna.

C. i K. biuro korespondencyjne komunikuje, że o zobowiązaniach natury wojskowej, które przyjeła na się Bułgaria w umowie co do zawieszenia broni, wiadomości dokładnych niema. Wypadki tak się ułożyły, że wojska austriacko-węgierskie, przybyłe do Bułgari, będą miały narazie za zadanie ochronę austr.-węg. stacji wojskowych i dyplomatycznych.

Co się tyczy operacji wojennych, możliwem jest, że koalicja będzie w dalszym ciągu posuwać swe oddziały ku Sofji.

Księgarnia J. Zapaśnik

poleca następujące wydawnictwa:

- DENSKA. Krótka gramatyka polska z ćwiczeniami — — — — — 50 f.
- KEPLER. Szkoła cierpienia — — — — — 2 m. 60 f.
- KIERSNOWSKI X. Dogmatyka katolicka, brosz. 3 m., w opr. 3 m. 50 f.
- MAKAREWICZ. Notatki z dziejów powszechnych, cz. I i II a 3 m. 60 f.
- PEDAGOGIKA. Podręcznik dla wychowawców i wychowawczyń — 90 f.
- PODRĘCZNIK ADORACYJNY, w opr. — — — — — 4 m. — f.
- PROCHASKA. Dzieje Witolda W. Księcia Litwy — — — — — 11 m. — f.

Podręczniki szkolne nowe i używane.

Do sprzedania

7 brzytw, stal angielska, oprawa z kości słoniowej i obraz miedzioryt. Oglądać między 3-4. I Portowa 23-26. Jasiński. 1920

Do sprzedania

16żko żelazne ze sprężynowym materacem, szafka, dwa dywany, dwa obrusy duże białe, kapa biała na 16żko i futro męskie. Obejrzyć można od 12 do 2, Niemiecka № 3 m. 9. Jachimowicz. 1930

Szozenięta rasy po niemieckich

policyjnych psach i szuka gończyca do sprzedania, st. Landwarowo, Dobra Wola. Kowalewski. 1916

Deski suche, dobre sprzedam

nie drogo. Antokol — Słoneczna № 4 Tapper. 2062

1600 kw. sążni ziemi

z zabudowaniami do ustąpienia, ul. S-to Jerska 21. Olszewski. 1930

Fortepjan do sprzedania i inne rzeczy. Snipiszki. Bucharska 2-2. Perkowski. 1929

Monter

centralnego ogrzewania, wodociągów i elektryczno-mechanicznej roboty, poszukuje posady. Sądowa № 19. Kiepałas. 1930

Sklep spożywczy Parjano-

nowicza przeprowadził się z d. № 25 przy ul. Ostrobramskiej pod № 18 przy tejże ulicy. Przy sklepie jest pokój do wynajęcia z elektrycznością. Parjano-wicz. 1927

Poszukuję bony w starszym

wiek do 3-ga dzieci na wieś, potrzebne są poważne rekomendacje. Zgłaszać się Skopówka 11 m. Czyżowej. 2055

Do sprzedania:

komoda, kredens, futro męskie, obuwie męskie i damskie i różne sprzęty domowe. Mostowa 16-45. Tutinas. 1896

Zakrystjan początkujący poszukuje posady na prowincji. Mahometalska 3/1. Dowiedzieć się u P. Knieszko. 1911

Wykwalifikowany

buchalter z piętnastoletnią praktyką poszukuje stosownej posady, zgadza się na wyjazd, Pottawska № 21. A. Ro. 1857

Ogrodnik

weźmie w dzierżawę ogród warzywno-owocowy lub do 3-ch dziesięcin ziemi pod ogród. Subocz 18, Stan-kiewicz. 2054

Mieszkania

o 3-ch i 4-ch pokojach w śródmieściu. Ceny przystępne. Kazimierzowski zaułek dom № 11. Brzezińska. 1825

Do Mińska-Litewskiego

potrzebny kierownik kooperatywy zjednoczonych, wykwalifikowany handlowiec. Zwracać się Ofiarna 2-17 Wołodkowicz. 2030

Kredens

do sprzedania. Niemiecka № 9 u pastora Kocha od 1-2-lej. 1856

Poszukuje

korepetycji w mieście lub na wyjazd, lub jakiej innej posady. Ukończyłam 8 kl. z medalem. Specjalność matematyka. Znam języki. Makowa 12-1, Trynkowska. 1867

Sprzedam kuszetkę

krayta płótnem. Wronia 7-7, Wołkuli. 2029

DRUKARNIA

KS. A. RUTKOWSKIEGO

Wilno, Królewska Nr. 7,

przyjmuje wszelkie obstarunki w zakresie drukarstwa wchodzące.

WYKONANIE STARANN.

== CENY UMIARKOWANE ==

KINEMATOGRAF HELIOS
Wileńska 38, róg 6-te Jerskiej.

Program na 8 października.

Złote źródło,
bardzo zajmujący dramat w 3-ach

aktach z życia iluzjonisty. — **Pieczeń z zająca**,
arcyzabawna komedia w 2 częściach

z pamiętników zakochanej kucharki.
Początek w soboty i święta o g. 1-ej, w dni powszednie o g. 4-ej pp. **Koniec** przedstawienia o g. 11-ej w. Zastrzega się prawo zmiany programu.

DOM KOMISOWY EUGENJUSZ KARKOSIEK I S-KA
przy ul. 1-ej Portowej Nr. 6-o. 1574

Przyjmuje na sprzedaż **bezpłatnie** wszelkie rzeczy. Po sprzedaniu uiszcza się 10%. **Pośredniczy** w wydzierżawieniu majątków, posiadłości miejskich, sprzedaży maszyn, narzędzi rolniczych itd. **Poleca** dywany, porcelanę, obuwie i wiele innych rzeczy.

Przez nasze pośrednictwo chcą wydzierżawić majątki, domy, wynajmując mieszkania na cenę 500—800 rb.

F. WINISKI I S-KA
właściciele (na czas okupacji) 1932

TYTUNIOWEGO SKLEPU „R. MARKUS”
przenieśli swój magazyn na **ULICĘ WIELKĄ № 58.**

„DREWNIANA PODESZWA”
DOBROCYNNY ZAULĘK № 2,

poleca obuwie na drewnianej podszewie zginane i niezginane sandały oraz skórzane obuwie gotowe i wszelkie reparacje. 2038

Został otworzony **sklep wyłącznie z winami** przez **A. Głowińskiego** pod firmą **„Bachus”**, ul. Wileńska Nr. 27. 2037

Sklep został zaopatrzony w **wszelki asortyment win różnych gatunków**, wartości możliwie najlepszej w obecnym czasie.

KLASZCZEBNICE RYSUNKU I MAŁARSTWA W DAWNIEJSZYM LOKALU SZKOŁY MONTWILÓWSKIEJ. Zapisy przyjmują codziennie prócz świąt w lokalu ochronki dziecięcej art. mal. Akad. Petersburskiej Wacława Fleury od g. 3—5 pp., Górzysty zaul. 8.

Dzisiaj 8 bm. w Związku Lokatorów odbędzie się **ogólne zebranie** członków w lokalu Towarzystwa, Wileńska 20.

Porządek dzienny następujący:
1) Sprawozdanie z działalności związku, 2) Wybory nowego zarządu i 3) Sprawy bieżące.
Początek zebrania o godz. 7 ej wiecz. 1931

BIURO REKOMENDACYJNO-KOMISOWE B. DMOCHOWSKI I S-KA
Ś to Jańska № 22,
poleca pracowników różnych branż.

O pomocy społecznej. Do zasłużonych ludzi gorąca prośba o pracę na wsi lub w mieście, a także o trochę bielizny i chociażby najstarszy **olepty przydziałowe** dla 19-letniego legionisty, który powrócił z niewoli ze wszystkiego wyzuty. Kwalifikacje: 5-cio kl. gimn. wykształcenie, dobre piśm. rysunek, kreślenie, znajomość niemieckiego języka. Zdrow i silny. Najchętniej zająłby się pracą na roli jako praktykant i pomocnik. Przyjmie wszelką uczciwą pracę, dającą możliwość egzystencji. Wiadomość w szkole S. Swida, Jagiellońska № 9—1.

Pod pewną ewikcję **potrzebny kapitał do 6000 rubli.** 2063
Wiadomość w biurze Rekomendacyjno-Komisowem, Ś-to Jańska 22.

PODPISYWANIE NIEMIECKIEJ POŻYCZKI WOJENNEJ
na warunkach urzędowych przyjmuje

Carlehnskasse Ost i kantory wymiany Banku der Ostpreussischen Landschaft oraz Ostbank für Handel und Gewerbe.

Krawiec męski W. NAGRODZKI,
WILEŃSKA Nr. 23 (róg zaulka Dobroczyńskiego),
przyjmuje obstalunki z nowych materiałów, jak również przerabia, reparuje i nicuje wszelką garderobę. 1932

Doktor A. WASZKIEWICZ
wznosił przyjęcia chorych.
(Akuszerka, choroby kobiece).
od 10—12 r. i 4—6 w.
I Portowa 6-o, d. własny.

Potrzebne 2 pokoje umeblowane ze wspólną kuchnią dla dwóch starszych osób bez dzieci. Zgłaszać się: ul. Kolejowa № 11, hotel Handlowy № 11. Broszów. 1897

Szofer, technik, uczonego ślusarz, poszukuje posady, ma lat 30, kawaler. Ul. Kolejowa № 11, hotel Handlowy. Broszów. 1897

Do sprzedania meble, szafa, komoda, łóżko, stół, otomana. Kasztanowa № 5 m. 7 między godz. 11—4 a 4—12. Zmacyńska 1903

OGŁOSZENIA
do NIEREMICZKICH, 1899
POLSKICH I ŻYDOWSKICH gazet po cenach redakcyjnych przyjmuje biuro L. Karłina, Trocka 20.

KUPUJĘ:
biżuterję, brylanty, perły, zegarki i kwity lombardowe.
Płać najwyższe ceny.
Jubiler **GLEZER, Wielka 47.**

Doktor ALEX. LIBO
choroby gardła, nosa i uszu.
od 11—2 i 5—7 w.
Zawalna 22/6. 1899

Dr. B. IWANTER
Choroby: wewnętrzne i nerwowe.
ZAKŁAD ELEKTRO-LECZNICZY I PROMIENI ROENTGEN'ŃSKA.
Wileńska 25. 1899

Kupuję wszystko
meble, ekwipaże, rzeczy domowe i maszyny. Baruchson.
1901 Sawicz 9.

Zaraz
do sprzedania na dogodnych warunkach różne meble, ekwipaże, palta męskie, liberja dla szwajcara i t. p. Baruchson, ul. Sawicz 9. 1901

Potrzebne
zdolne panny do szycia stanczarki i spódniczarki
Wielka Pohulanka 6—2. Ostrowska. 1909

Miejsowość, odczuwając brak lub pozbawione pomocy lekarskiej a zarówno lekarze, poszukujący pracy, mogą się z sobą porozumieć w **«Wodolecznicy»** ul. Św. Anny 3. 1910

Pracownia obuwia
przyjmuje obstalunki i reparacje, także sztuczne **zawieszki** po cenach przystępnych. Ulica róg Uniwersyteckiej i Skopówki. M. Zubiel. 1914

Pokoje do wynajęcia z wygodami. Wileńska ul. № 25. Malinowski. 1912

Dla biur i gimnazjum piśmienne stoły, kosze do papierów i spluwaczki. Wileńska ul. № 29 m. 8. Malinowski. 1912

Potrzebny rządca
do majątku «Markucie» pod Wilem. Zgłaszać się do właścicieli. Puszkina. 2036

Kupuję wszystko,
przyjmuję w komis,
i wydaję zaliczki.
Tatarska 20—17,
LEON POCZTER. 1912

Zęby sztuczne,
korony, podniebienia, wstawia **Petrogradzki technik L. Minkier,**
Ludwisarska 4 (daw. Breobrańska) dom Kreingela.
Pilne reparacje w 4 godziny.
Przerabiam złe dopasowane podniebienia. 1827
Mam dużo listów z podziękowaniem.

KUPUJĘ
wszelkiego rodzaju sprzęty domowe, łóżka, krzeselka, szafy, etc, naczyń i wszelkie drobiazgi, futra, ubrania, bieliznę, biżuterję, kwity lombardowe. Przychodzę do domu.
Woźnicki, 2018
Bersardzki zaul. 19—19, za mostem.

Poszukuję
dzierżawy folwarku lub majątku. Trocka № 3, Dom Handlowy Braci Gołębiowskich. 2013

Różne mieszkania, jedno ze sklepem do wynajęcia ciepłe, suche i tanie. Zdrowa miejscowość. Roosa, róg Mińskiej i Warszawskiej 6/36, dom Słomskiego. 2020

Do sprzedania meble, otomana, serwis i inne rzeczy. Zwierzyniec, I-sza Bułgarska 5—1, Dabkus. 1837

Leśniczy
ukończony inżynier leśny w Petersburgu, praktyczny administrator, posiada polski, litewski i niemiecki, poszukuje posady. Ponieważ, Belowstrasse 48, Zbigniew Widugir.

Nauczycielka muzyki daje lekcje fortepjan. Wielka-Pohulanka № 29 m. 3. Bortnowska. 2035

Meble do sprzedania. Można widzieć między g. 2—3 pp. Jagiellońska 7—7, Dorniarz. 1864

Przyjmę uczeń
na mieszkanie. Zofja Kiewliczowa, Sawicz 11—12. 2048

Do sprzedania
szafa biblioteczna dużych rozmiarów, stół jadalny rozsuwany, stół pod samowar z marmurowym blatem, trzy pompy żelazne, lampa naftowa gazowa i kilka par podwójnych drzwi. Zawalna, dom Reformackiego Kolegium, w drugim podwórzu, u Jana Bożyczki. 2050

Doktor medycyny B. SZYRWINDT
choroby skórne, weneryczne i syphillis (606—914).
Przyjmuje od g. 10—1 i od 4—7. Wielka 39. 1810

Dr. med. E. Birzowski
b. specjalista przy Moskiewskiej miejskiej lekarskiej komisji.
Choroby: wewnętrzne, weneryczne i skórne.
Przyjmuje od 10—1 i od 4—7 w. Wileńska 27—2. 2049

Urządzenie
sklepu spożywczego do sprzedania. Ul. 5-go Filipa № 15—8. Zielemniewicz. 1937

Pianino
do sprzedania pierwszorzędnej zagranicznej fabryki. Skopówka 4—9 M. Zajewski. 1935

SPRZEDAJE SIĘ nowy materiał (adamaszek wełniany) na pokrycie mebli, oraz sznurki i taśmy w odpowiednim kolorze. Tatarska 17, m. 1, od 2—4. Mejnart. 1936

Do sprzedania
fabryka wyrobu limonady. Biuro Karłina. Trocka № 20. 1930

Mieszkania
umeblowanego lub bez mebli z 3 ch pokojami i kuchnią poszukuje inżynier. Oferty piśm.: Hotel Nisskowskiego № 13. Zarzecki. 1934

Potrzebny nauczyciel lub nauczycielka na wieś do przygotowania dziewczynki i chłopczyka. Wymagane języki, teoria i praktyka. Hotel Puzyra, p. № 25, od g. 1—3, Wolończa. 2079

PRZY CICHEJ, SPOKOJNEJ rodzinie poszukają 1—2 umeblowanych pokoi z usługą, elektrycznością i jeżeli można z obiadem, dla dwóch starszych osób. Zgłaszać się: Ul. Wielka, hotel Hana № 29, Korwin-Pawłowski. 1926

Domowe obiady
od 1-ej do 4-ej 8-to Jerski просп. d. № 15 m. 6, nad mag. Prużana, wejście od ulicy Rudzka. 1922

Folwark do oddania w dzierżawę, 70 dziesięcin wyrobionego gruntu, przy szosie grodzieńskiej, 13 wiorst od Wilna, 4 w. od st. Landwarowo. Dobrowola, Kowalewski. 1916

Poszukuję korepetycji w mieście. Długoletnia praktyka. Specjalność matematyka. Gubernatorska 1—27. Wazbia. 1917

Poszukuję miejsca pomocnika w gospodarstwie wiejskim, znajomość praktyczna. Mogą udzielać korepetycji. Literacka ul. № 11—6 od g. 10 do 12. Klimont. 1918

Chcę kupić
starą bieliznę. Tyzenhauzowska № 16 (Astrachañska). Wolk. 1919

Do sprzedania rotunda nowa aksamitna na popielcach, lisy, kryte materją i 5 różnych okryć damskich Tyzenhauzowska (Astrachañska) № 16. Wolk. 1919

Mieszkania poszukuję skanalizowanego o 6 do 8 pokojach, łazienką, oświetleniem elektrycznym. Świąteczki. M. Pohulanka 14—1. 1915

GORSETY, pasy i staniki gotowe i na obstalunek poleca firma «Jeanette», Ś-to Jerska 22—30, I brama za cukiernią Sztalla. 1876

Sprzedam męskie palta jesienne i zimowe i garnitur marynarkowy na średnią osobę. Dobroczyński zaul. 1 (w przytułku). Antoni Markowicz. 1898

Oszacowanie i urządzenie lasów, geometryczne pomiary i inżynierskie projekta przyjmuje Rezydentant Związku Techników D. Jonky. 2-a Junkierska 33—26, d. Sztalla, wejście od Portowej. 1923

Potrzebni zaraz
do majątku: kobieci, znająca się na doglądaniu dwóch krów, świń i drobin (na dworskim stole) i parobek zręczny, starszy z dorosłymi dziećmi **do kawi** (na ordynarji). Zgłaszać się: Hotel Hana u stróża Aleksandra L. buć. 1921

Introligator
R. Aleksander drowicz, Tatarska 11, przyjmuję roboty w zakresie fachu wchodzące.